

HRVATSKA RIJEČ

PREDPLATA: ZA ŠIBENIK DONAŠANJEM U KUĆU TE ZA AUSTRO-UGARSKU
POŠTOM NA MJESEC K 1.25. ZA TROMJESEC K 3.75 POLUGODIŠNJE I GO-
DIŠNJE RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO K 15 I POŠTARINA. — PLATIVO
I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

JUTARNJI LIST

IZLAZI SRIEDOM, PETKOM I NEDJELJOM

Telefon br. 31. — Čekovani račun 71.049

UREDNICTVO I UPRAVA „HRVATSKE RIJEČI“ NALAZE SE U „HRVATSKOJ TI-
SKARI“ (Dr. KRSTELJ I DRUG.) — RUKOPISI NE VRAĆAJU SE. — NEFRAN-
KIRANA SE PISMA NE PRIMAJU.

OGLASI PO CIENIKU.

Otvorenje carevinskog vieća.

Nakon 80 dnevnog pauziranja u
utorak dne 5. ov. mj. sastalo se carevinsko vieće da nastavi svoj rad. Po prvim mjesecima njegova života, po naklonosti koju mu posvećivala vlada koja honorirala njegovo korektno postupanje dopuštajući da se zastupnička kuća odgadja sama, a da tako zastupnici i preko parlamentarnih praznika dnevnicu jednako beru, po tim idiličkim odnosjima sudeći, i ovom zasjedanju zakonodavnog tela bilo bi osigurano mirno poslovanje.

Da Austrija treba djelotvornog i jakog parlamenta, dosta je uprijeti prstom na prilike, koje se razvijaju u Ugarskoj. Danas su Magjari pregnuli, da otrgnu kruni i opet koju praeogativu, koje pravo, da okrne njenu moć, a tim oslabe i položaj Austrije prema Ugarskoj. Peštanski parlament, a s njim i ugarska vlada, hoće, da postanu gospodari vojske, obvezujući vladara, da ne može zadržati starija godišta pričuve niti pozvati prvo godište doknadne pričuve, ako zakon o novcačenju peštanskom parlamentu nije podastri, ako nadalje peštanski parlament dotičnu zakonsku osnovu ne bi mogao ili ako je ne bi htio uzeti na razpravu. Prihvat ovih magjarskih zahtjeva imao bi za posljedicu, da bi i carevinsko vieće ista prava dobilo, a konac svega bi ovo propast monarhije kao vojne sile. Bive pogibelji izazivlje obrambena reforma, koju će morati uzeti u pretres carevinsko vieće, a proti kojoj se Magjari do noža bore.

Još neugodniji posao imat će carevinsko vieće u pitanju porezne reforme. Prihodi Austrije nisu dostatni za pokriće sveđ rastućih ogromnih troškova, pa vlada izlazi pred zakonodavno telo tražeći nove poreze. Ti novi porezi uništiti će financijalnu snagu poreznika, ali su neizbježivi pred financijalnim krahom koji državu neminovno čeka, kada bi parlament odbio ove vladine predloge. Zastupnici bit će prisiljeni da nove poreze glasuju i obzirom na okolnost, da vlada spaja saniranje pokrajinskih financija s prihvatom svoje osnove o poreznoj reformi. Financijalno stanje pokrajina tako je žalostno, da država mora bezodvlačno doći pokrajinama u susret, pa zato teško da parlament, neprihvatom vladine osnove, primi na svoju dušu kobne posljedice.

Pitanje talijanskog sveučilišta vječito se reformiše, ali čini se, da je napokon i pokopano. Talijanski zastupnici urgiraju i dalje njegovo rješenje, ali danas sigurno ni vladini krugovi nemaju nikakva interesa da respektiraju želje austrijskih Talijana iz obzira prama saveznicima kraljevini Italiji.

Ovome zasjedanju carevinskog vieća bit će sudjeno, da se pozabavi i sa našim hrvatskim pitanjem. Na žalost, ostat će sve na nekoliko izvaja simpatije, jer u bečkom parlamentu nema ni jedne veće stranke, koja bi hrvatsko pitanje ozbiljno uzela i pregnula, da bude kraj nasiljima u

Banovini. Velike slavenske skupine ili ne mogu da se dignu iz svoje sebičnosti (Česi) ili otvoreno simpatišu sa Magjarima (Poljaci). Ostaje sve na Hrvatima i Slovencima i mi se nadamo, da će ovaj put hrvatski i slovenski zastupnici znati hrvatsko pitanje tako nametnuti parlamentu, da ovaj pokaže prama odnošajima izmedju Hrvatske i Ugarske bar toliko pažnje i razumjevanja koliko pokazuje štampa inozemstva, jer ne može da se Austrije ne tiče, ako je druga pola države u vanzakonskom stanju.

Pitanje je svakako radne sposobnosti parlamenta koje zadava državniciima velike glavobolje. Sudeći po radinosti pokrajinskih sabora, od kojih su galički, gornjo-austrijski, češki, tirolski, šlezki i naš dalmatinski osjetili moć obstrukcije, imao bi se parlamentu odpraviti rekvem, to više što je medju Česima jaka struja koja hoće da prekine sa Kramaržovom vladinovskom politikom. Ali austrijski državniči znadu kadkada bit i Čarobnjaci, pa bi i u sadašnjem metehu mogla kakva magična šibka stišati strasti i sporove te okupiti parlament. Nije teško pogoditi, da bi baš magjarski zahtjevi mogli izazvati takav preokret medju austrijskim parlamentarcima.

Svakako carevinsko vieće čeka široko polje rada, istina od porezne reforme do pitanja uređenja činovničkih beriva sve nesimpatične stvari, ali i te će morati probaviti, da ne izazove pogotovo odurnu notu: razpust.

Memorandum stranke prava i grof Kluen.

U sjednici carevinskog vieća dne 5. ov. mj. zast. Prod. an upravio je upit na predsjednika parlamenta o odgovoru ugarskog ministra-predsjednika na interpelaciju Polonyai-a o memorandumu pravaških zastupnika vladaru. Taj memorandum je podpisalo 55 zastupnika iz svih hrvatskih zemalja i grof Kluen se o njemu izjavio, kako ne odgovara časti jednog ministra-predsjednika, govoreći, da je taj memorandum bačen u koš. (Povici ogorčenja kod Slavena). Time je uvriedio čitav jedan narod i njegovo zastupstvo. Pita predsjednika kako kodificira ovaj postupak jednog odgovornog državnika prema potlačenom narodu, koji se obraća svom vladaru.

Predsjednik izjavljuje, da će na ovaj upit odgovoriti u narednoj sjednici.

Manifestacije u Kotoru.

Kotor, 4. ožujka.

Pošto je u nedjelju 25. pr. mj. najavljen javna skupština od oblasti bila zabranjena, odbor, u kojem je zastupana stranka prava, hrvatska stranka i srbska stranka, sazvaio je pouzdani sastanak dne 3. ov. mj. Sastanak je otvorio g. Gijuro Vukotić, te predložio za predsjednika dra. Veronu, za tajnika dra. Ragjenovića. Drža je govor dr. A. Verona, dr. Božidar Vukotić, Tripo Tomas i pravnik Biv. Prilježna je jednoglasno rezolucija protiv režima u Hrvatskoj, a glasi:

Kotorski građani okupljeni na pouzdanom sastanku dana 3. marta 1912., da

dadu izražaja svome ogorčenju nad žalostnim događajima u Hrvatskoj:

1. Najodlučnije protestuju protiv sistema, koji se provodi u monarhiji protiv Hrvata i Srba u obće, a napose protiv bezpravnog stanja u Banovini, gdje se na najnedostojniji način gaze najsvetija prava ustavnog života.

2. Kotorski građani smatraju patnje svoje braće u Banovini svojim vlastitim, te im izražuju svoju solidarnost u ovoj krvavoj borbi, uvjereni u konačnu pobjedu, koja će učiniti kraj nesnosnom stanju i stati na put bezakonju, kojim sa danas vlada u Hrvatskoj na sramotu dvadesetog vieka i kulturne Evrope.

3. Kotorski građani šalju svoje bratske pozdrave napaćenju braći u Hrvatskoj, hrabreći ih u borbi, koja im je nečovječno nametnuta, te apeliraju na javno mnjenje kulturnoga svijeta proti odurnom sistemu magjarskih vladodržaca.

4. Kotorski građani s oduševljenjem pozdravljaju junački izstup braće iz Hercegovine, koji pokazuje prolivenom krvi našim dušmanima, da nas ništa ne dieli u obrani narodne časti i narodnog obstanda.

Skupštini je (sastanku) prisustvovalo skoro četiri stotine osoba, između kojih jedno trideset gospodja.

Cieli aparat žandara obilazio je cijeli dan gradom i kompanija vojnika je bila u pripravi.

Selca za Hrvatsku.

Selca, 3. ožujka.

Ko što je svaki događaj širom hrvatskih zemalja uvijek odjekivao i na našim Selcima, tako i sadanji događaji, koji nam zajedničku majku ponizuju, ne ostadoše vox clamans, bez odziva kod našeg pučanstva. Netom smo obaviješteni o nevino prolivenoj krvi radi drzkosti nasilnika, smjesta se pokrenula misao, da i mi dignemo svoj glas protiv nametnika, a braći izkažemo bratsku sućut i jednodušnost.

Sastavio se odmah odbor — gg. *Niko Štambuk*, *B. M. Vrsalović* i *Vjenceslav Štambuk* — te je poduzeto sve shodno da se priredi javna, svečana skupština na „Jelačićevu trgu“. Medjutim nam je politička vlast brzojavno svaku javnu skupštinu zabranila te nam ne ostade drugo do li da sazovemo pouzdani sastanak. Gosti bijahu pozvani i iz okolnijih mjesta *Sumartina*, *Novog sela* i *Povja*, koji se brojno odazvahu. Okupismo se pod barjancima, a sam sastanak počeo je u 2 sata posl. p. te je izpao preko svakog iščekivanja. Najprije se zapjevalo: „Liepa naša...“, a onda je *g. N. Štambuk* otvorio sastanak te sa par riječi upozorio obćenito na jade, koji lištu našu braću preko *Velebita*, na bahatost *Magjara*, koja je odjeknula preko cielog svijeta te na uputnost da i mi kao braća potlačenika izkažemo s našom tužnom braćom izmedju *Save* i *Drave* jednodušnost u samobranu protiv silnika. Za predsjednika predloženi je *g. Vj. Štambuk*, koji nakon zauzeća svog mjesta zahvaljuje na časti te isliče potrebu borbe, u kojoj nam je jedino spas te upozoruje na ozbiljnost naših dana, kad se — rek bi — i na najvišim mjestima vodi o nama računa.

Javio se zatim prvi za rječ *g. Janislav Vrsalović*, koji akklamiran u krasnom, jedrom govoru naglasuje, kako je hrvatski narod prošao kroz tisuć borba na život i smrt te kako je uvijek spasio svoju samostalnost te izrazuje nadu da će i iz ovih težkih časova iznieti pobjedu — jer svako zlo nije za gore. Crta zatim današnji režim u Banovini, koji nam Sabor uništjuje, zastupnike proganja te okovane po tamnicama vucari, dječavo bajunetam, sabljama i revolverim ubija i raspršava, naše javne glasove zapljenama novina pridružuje, seljašvo — srčiku i snagu našu — tuđinjstvom razarodjuje i demoralizuje, a stolicu *Frankopana* i *Jelačića* oskrvnjuje.

Upozoruje na otpor naroda, koji na surovu silu dostojno odgovara poklicim slobode i spaljenjem zastava, navještuje spremnost — urebala li — složno, starih hrvatskim junačtvom protiv tirana onkraj *Dunava*. Završuje uz pokliče: „Živjela slobodna i ujedinjena Hrvatska!“ „Živjela sloboda!“ „Dolje sistem!“ „Slava žrtvama!“ „Tad je govorio *g. Vrsalović* stud., koji upozoruje na dvostruku svrhu današnjeg sastanka, da dignemo svoj glas protiv nasilnog *Azija* te pridružimo se jednodušnošću ostalom narodu hrvatskom za njegova prirodna i historička prava, a onda povjestnički pokazuje na razvoj naših narodnih borba sa *Magjarima*, koji u svom divljem imperijalizmu ne štete nikakovih svetinja te spominje kako je naša najcrnija tačka: nedjednodušnost kod kuće i izdženje te apatija hrv. aristokracije i inteligencije. Pridružujući se se — reče — braći diljem otačbine, dokazimo cielom svietu našu sposobnost za život bez skrbištva, upiruć se o naša prava, koja nam Bog i povijest namirše, danas u vieku napredka i slobode naroda. Predložio je onda rezoluciju.

Uzeo je tada rječ veler. *Don S. Kovačić*, koji je u kratko upozorio na potrebu da se bojkotira sve što je magjarsko, pokazav praktične puteve u tu svrhu, koji se odrazuju u predloženoj rezolucijam. Zatim je progovorio nenakriviji pučki govornik *g. Petar Ursić*, koji kaže, da je malome pukui uvjer teško, od zla na gore, tim više što ga tište dva vampira — s jedne strane *Pešta*, a s druge *Beč* te u ime malog puka vapii jedinstvenu i samostalnu Hrvatska sa sjedištem u bielom *Zagrebu*.

Isto tako govorio je *g. Ante Antulović*, koji je spomenuo malobrojnost i osamljenost *Magjara* naših dindušmana, a da bi hrv. narod do potreba dao još *Jelačića* za usjevst tih tirana.

Predsjednik je na to predložio rezoluciju na glasovanje, koje su jednoglasno prihvaćene, zahvali brojnim gostima na odazivu te ih molu da se dostojanstveno razidju i tim je sastanak završio.

Netom su gosti ostavili dvoranu pridružili im se hiljade naroda varoši i okolnijih mjesta, krenula je impozantna povorka oko varoši uz gromke pokliče i pjevanje, dok ih prevodile krasne trobojnice. Napokon na sred „*Jelačićeva trga*“ pred njegovom pločom, svečano je spaljena magjarska zastava usred tisuć občinstva, koje je urnebesno pjevalo i izmjenice klicalo: „Živjela slobodna Hrvatska! Slava Srđeviću! Slava Kvaterniku! Dolje Čuvaj! Dolje Magjari! Dolje Kluen! Živjela Sloboda!“

Rezolucije.

I. Cjelokupno pučanstvo iztočnoga diea Braća, sakupljeno danas dne 3. III. 1912 na pouzdanom sastanku u Selcima, zgraža se nad tiranijom nasilnih *Magjara*, te protestuje protiv njihovih nasrtaja na prirodna i historična prava našeg naroda, šaljuć istodobno nastradalim izraze bratske sućuti, a hrabreći ostale na zajedničku borbu do postignuća onih ciljeva, koje nam Bog i priroda označiše.

II. Pozivaju se predsjednici klubova svih stranaka, da poduzmu sa zastupnicima svih naših zemalja na naročito pozvanom sastanku nužne korake i da porade u smislu narodnih težnja proti današnjem sistemu u Banovini.

III. Pozivaju se sva društva, ustanove i autonomne vlasti, da na svojim sastancima odnosno viećima u tu svrhu izričito sazvanim porade u smislu II. rezolucije.

IV. Pozivaju se sva društva, vlasti, ustanove i sve tvrtke širom naših zemalja, da sa odlučnošću bojkotuju svaku robu magjarske provenijencije, osobito parobrodarstvo, bankarstvo, agencije, asikuracije itd.

V. Izražuju se osobite simpatije hrvatskom i srbskom dječtvu, napose onome muslimanske vjeroizpoviesti, koje je svojim držanjem kao uvijek junački i neustrasivo istupilo na obranu narodnih prava, dižuć visoko stieg slobode protiv silnika.

Ovako se ne podiže ribarstvo.

II.

„Ribarski savez“.

Prošloga mjeseca „Smotra Dalmatinska“ donela je bila viest, da je vlada dala 100.000 K, e da se osnuje „Ribarski Savez“ sa sielom u Trstu. Po dopisniku „Smotre“ ovaj „Savez“ imao je započeti svoje djelovanje 1. siječnja t. g. Premda smo danas u ožujku, to još ne vidimo nikakova rada ni pripreme oko sakupljanja ribarskih združuga u ovaj „Savez“. Velimo ribarskih združuga, a to stoga, što već imamo u Trstu neki „Savez“ ribara u „Austrijanskom ribarskom društvu“, te nam se čini nemoguće, da bi se opet radilo nešto nenaravna i što ne bi našlo oslonu ni u istom zakonu o združgarstvu. Što je vladu potaklo, da mimoidje i već osnovani „Savez ribarski“ u Dalmaciji i „Zadružni savez“ u Splitu, mi ne znamo. Nu sudeći po „Smotri“, koja pripišuje novi „Savez“ Lorinu, moramo doći do uvjerenja, da je ovaj čovjek naprosto varao naše ljude i oko „Ribarskog saveza“ i oko „Zadružnog saveza“.

Pri osnovanju „Ribarskog saveza“ Lorini je bio na sjednici u Splitu i svojom poznatom lukavošću znao je občarati prisute. Nije izostala ni tužaljka proti nama, jer „sam ja sav sebe posvećio ribaru i danas u osnuću ovog saveza vidim njegov spas“. Kad se je novosnovani „Ribarski savez“ obratio vladi — recimo Lorinu — za podporu, vlada pomorska nije ju „Savezu“ dala i ovaj je na umoru. (Nije „Savezu“ podporu dala za to, jer po pisanju same „Smotre“, ergo *Lorina-Paštrovića*, *Lorini* je već odavna radio za *Savez* u *Trstu*. Op. ur.) i „Zadružni savez“, koji po svojim pravilima ima da se briga za razvoj ribarskih združuga, bio se je obratio vladi za podporu, kako bi mogao uzdržati jednog ribarskog konsumenta, ali je dobio odgovor, da vlada ima nakanu, dapače, da je imenovala dva putujuća učitelja za ribarstvo, koji imaju zadaću, da organiziraju i rukovode ribarske združuge. (Ovaj odgovor „Savez“ je dobio za to, jer je mjesto bilo povjerenje *Belamarića*, koji je bio već dobio i dopust za godinu dana. Druga *Lorinova* osвета. Op. ur.) Od tada su prošle tri pune godine. Vlada pomorska medjutu nije radila ništa. Lorini poboljšava i mora u pensiju. Ministarstvo mu ne priznaje godine službe, što je obavio kao pučki učitelj i mirovina ne bi bila mastna. Od jednog eva ti „Ribarskog saveza“ u Trstu su 100.000 K „izdašne“ pripomoci. Lorini ostavlja odaje pomorske vlade i postaje konsulent ribarskog saveza sa mastnom platom, koja će mu nadoknaditi malu pensiju. Evo zašto je našev ovdje ribarskog saveza u Trstu. Sielo protunaravno i veoma pogibeljno. Lorini i ribarsko združgarstvo, to je velika opreka, a opet dosadanji rad pomorske vlade na polju ribarskog združgarstva dao nam je žalostan i vrio žalostan rezultat.

Same kvalifikke, koje vlada traži od putujućih učitelja za ribarstvo, jamče nam, da *Lorini-Paštrović*, ili ne znadu što rade, ili navišaš rade tako, kako da se samo novac troši i narodu ne koristi ništa.

Ako u svakoj grad narodne ekonomije vriedi ona talijanska „piću vule la pratica, che la gramatica“, to vriedi osobito za naše zapušteno ribarstvo.

Da nam se ne bi reklo, da mi samo znamo kritizirati, a ne ništa praktična kazati i reći, mi ćemo istaknuti naše misli, kako bi se imalo urediti taj novi blaženi „Ribarski savez“.

Prije svega mi ne odobravamo ponašanje vlade i njezino ignoriranje već obstojećeg „Ribarskog saveza“ i „Zadružnog saveza“ u našoj zemlji, nu jednom imajmo svi, ali ne vlada i vladini ljudi, pred očima samo dobro i napredak ribarstva, puštamo za danas to pitanje, ostavljajući ga za bolja vremena, jer smo uvjereni, da ono što nije naravno, pada po sebi i to pado. Što crv, nego ti se čovjek može da puno. Što prj toči, to propada. Obuhvatimo dakle sve ono, što misli vlada raditi na polju ribar-

skog zadrugarstva i strajmo u jednu mrežu, da posle razvrstamo svaku po redu i po tenanu.

1. Smanjimo broj ribarskih stražara do najpotrebitijega.

2. Mjesto ribarskih stražara imenujmo putujuće praktične učitelje ribarstva, koji bi morali putovati od zadruga do zadruga i ribare upućivati u praktičnom ribarenju i pripremanju ribe i ribarskih sprava.

3. Mjesto putujućih učitelja po današnjoj namisli vlade, neka se imenuju dva, tri, do potrebe i četiri putujuća učitelja za ribarstvo, koji će biti vrstni organizatori ribarskih zadruga i koji će savjetom i uputom podpomagati razvoj ribarskih zadruga držeći tečajevе iz ribarstva, kao što, koji će imati u ista doba kvalifikacije i vrstna revizora. Nek Lorini-Pastrovici ne misle, da ovakvih ljudi nema u našoj zemlji. Ima, ali njemu slava Temistoklesova neda spavati.

4. Ovi ljudi neka odmah pregledaju djelovanje i rad već postojećih ribarskih zadruga i sve svedu u pravu kolotečinu, upućujući upravitelje zadruga u vođenje zadrugašnih knjiga, koje moraju biti udešene na što je moguće jednostavniji i razumljiviji način. (Ove knjige moraju biti zopunjane, ali ne krpice, kao ih je izradila do sada pomorska vlada. Up. ur.)

5. Ovako pregledane i uređene zadruga neke se stope u međusoban savez mali za pojedina pomorska okruženja, ili važnija mjesta, kojima pomorska vlada ili centralni ribarski savez pomorske vlade mora staviti na raspoloženje po jedan motor od onih 10, što ih je već vlada napravila, kako bi izabranu ribu mogli u što kraćem roku skupiti u centralnu zadrugu okruženja, ili ju što prije dovesti svježiu do prvog tržišta i tamo razprodavati.

6. Neka se pokrene i to odmah „Ribarski List“, kako bi se ribare postepeno pripravljalo na ovu novu obliku podizanja našeg do sada zapuštenog ribarstva. Ovaj list mora bi biti organ „Ribarskog saveza“, nipošto dvojezičan, jer ne treba, pošto mi nismo pozvani da Cuzote poučavamo i uzgajamo, već da se protiv njih borimo.

7. Mjesto ribarskog nadzornika imalo bi se povjeriti jednom vrstnom poznavacu faune i flore našeg mora, koji bi, uz pomoć dvaju pristava i putujućih učitelja za ribarstvo, imao proučiti naše more i sve što se na ribarstvo odnosi, te naprama tome pregledati sve do sada izdane zabrane, neumjestne ukinuti, a do potrebe nove izdati i to u skladu i dogovoru sa samim ribarima, putem ribarskih konferencija.

8. „Austrijansko ribarsko društvo“ kao ustanova, koja je ribarima udjelivala bezkamatne zajmove, kao takova morala bi prestat i svoju imovinu ustupiti „Ribarskom savezu“. Dotadanjim, što ju je do sada primalo, imala bi se ustupiti „Savezu“.

9. „Ribarski savez“ imao bi biti neodvisna ustanova, a u ribarskim poslima prvi savjetnik vlade za ribarstvo, u jednu ruku imao bi biti onaj, što su zemaljska gospodarska vijeća za podizanje gospodarstva.

Udarimo li ovim praktičnim putem, nadajmo se uspjehu, okrenemo li jedra u luku burokracije, tad ajme našim ribarima i našem ribarstvu. Trošiti će se i puno će se trošiti, kako se na žalost trošilo i troši još i danas, ali bez ikakove koristi i trajna uspjeha. Prihvatimo se ozbiljno praktična rada, a zbacimo sa sebe sve ambicije, položaje i ne mislimo svi na mastne plodove i ugodna zabavna putovanja, a to sve tobože u ime napredka ribarstva. U jednu ruku, snizimo se do prosta ribara, kako da mu upoznamo dušu i običaje, pak postepeno vodimo ga dalje, dok mu naše upute, naši savjeti ne dignu onu koprenu, koja zastire donekle i njegovo neznanje, ali više bojazan, da nije kadar, da se podigne iz današnjeg siromaštva, mrtvila i zapuštenosti i da mu je tako dosuđeno, da bude tuđi rob, tuđi sluga. U jednu ruku, stvorimo od ribara svjestna i ponosna čovjeka, koji će znati racionalnim ribanjem negovati ovo naše pitomno more, ovo našu divnu bašću, a da joj ne nanese kvara svojoj svagdanjoj prehrani.

Uvidite gospodo, koja veridite i oblaćite, bito na pomorskoj vladi bilo na ministarstvu, pa i samom namjestništvu i zem. odboru, da ovako ne ide, pa ne ide! Pa kad ste jednom uvjereni, da smo krenuli nizbrdce, a vi ne puštajte kola u ponor, jer je naše more predbukovo, a da bi se mogli koga i zažugeriti iz njega izvuci.

Hrvati!
Sjećajte se Druže
SS. Ćirila i Metoda.

Dogodjaji u Banovini pred carevinskim vijećem.

Interpelacija zast. Spiničić, Kreka, Prodana i dr.

Zast. Spiničić, Krek, Prodan i dr., u ime hrvatsko-slovenskog kluba, upraviše u prvoj sjednici carevinskog vijeća na ministra predsjednika slijedeću interpelaciju: „Zanimarli bi svoju dužnost kao zastupnici hrvatskog naroda, kada od austrijske vlade ne bi zahtijevali izvaju u predmetu, koji je od najzamašitijeg značenja. Naš narod je razciepan u komade u razne krunovine i pokrajine. Čuvstvo solidarnosti nameće nam dužnost, da se opremo nepravdama, koje trpe naša braća u Hrvatskoj i Slavoniji“.

Necemo da obširno navadjamo historičke istine, da je hrvatski narod kroz stoljeća bio moćan branik monarhije; danas izražamo samo svoje ogoćenje nad okrutnostima koje moraju trpjeti naša braća. Hrvatski je ban već od desetljeća od ugarske vlade ovisan sluga, koji izvršuje brutalnim sredstvima naredbe ugarske vlade. Ako bi hrvatski ban hito bar donekle zastupali stanovništvo, da zakoni vriede i za Hrvatsku i Slavoniju, morao bi odmah nositi se. To dokazuju velleidajničke parnice god. 1871, 1885, 1908 i 1909. Magjarski šovinisti hoće da od Banovine učine magjarsku županiju. Hrvatski sabor morao bi svake godine saboristi barem tri mjeseca, a sada je već pet godina da se sastaje samo za to da ga vlada odgodi ili razpusti. Hrvatska zemaljska vlada zabranjuje javne skupštine, pleni novine, zatvara zastupnike. Sadašnji ban, koji je od stražništva i pisara dopro do banske časti, nema potrebe izobrazbe za političkoga činovnika. U Banovini vlada kruta diktatura pomoću vojske.

Zato pitamo gospodina ministra predsjednika: Hoće li upotrebiti svu nužna sredstva, da se u Banovini uzpostave ustavne prilike?

Prešni predlog Biankina i dr.

Zast. Biankini i dr. iznili su u carevinskom vijeću prešni predlog, u kojemu se pita ministra predsjednika, da li je voljan u interesu mira i ugleda monarhije zauzeti se, da prestane absolutistički režim u Banovini.

Iz hrvatskih zemalja

Dogodjaji u Banovini.

U nedjelju su obdržavane skupštine u Zagrebu, Varaždinu i Oseku. Do sukoba nije došlo. U Vinkovcima zabranjen je i pouzdani sastanak.

U nedjelju je na Sušaku, pošto je vlast zabranila i skupštinu i pouzdani sastanak, došlo do velikih demonstracija. Pri tom je uapšeno više osoba, među njima i nekoliko djaka. Kad je sutradan ravnatelj sušačke gimnazije odredio progon tih djaka, celo dječstvo dalo se u štrajk.

Hrvati i Slaveni za Hrvatsku.

Na velikoj narodnoj skupštini u Puli dne 3. ov. mj., na kojoj se razpravljalo o odnošajima u puljskoj občini, bilo je govora i o prilikama u Banovini. Izvjestio je Dr. Pederin, koji je rekao kao istarski Hrvati u svojoj borbi za narodna prava nisu osamljeni, već ih u toj pomazu milijuni istokrvne braće po svim pokrajinama hrvat, kraljevstva i slovenačkih pokrajina. Sa velikim novčanim žrtvama pomažu Hrvati iz Banovine Istrane kroz decenije, a eto sad je došao čas, da se istra oduži svojoj majci Hrvatskoj. Opisuju odnošaje kraljevine Hrvatske naprama kraljevini Ugarskoj i nagodbu. Govori o bezakonjima Magjara kroz tolike godina, pa sad najnovija bezakona protiv zakona i pravice, te žigoše vladostrojke sluge, što po zagrebačkim ulicama proljeva ju nevinu krv. Opisuju stranačke odnošaje u Hrvatskoj i prikazuje nagodbenjake kao stranku prošlosti a pravaše kao stranku budućnosti, te oduševljeno pozdravljaju slogu svih stranaka, gdje su stranački interesi zapostavljeni u borbi protiv opće narodne pobegibeli. Predlaže rezoluciju jednoglasno primljenu, koja glasi:

Hrvati i ostali Slaveni grada Pule, skupljeni danas dne 3. ožujka 1912. u Narodnom Domu u Puli:

1. Prosvjeduju najsvečanije protiv naroda, kojim se vlada nad njihovom jednorčinom braćom u banovini Hrvatskoj i Slavoniji.

2. Odobravaju program ujedinjenja svega našeg naroda u obsegu ove države,

da uzmgne sam sa svojim vladarom udesiti svoje javne poslove.

3. Šaljū bratski pozdrav narodu Hrvatske, Slavonije, Dalmacije i slovenskih pokrajina, pozivajući ga na zajednički slozni rad protiv prevlasti svih onih, koji bi nam htjeli oti i održati nadalje raskomadnu našu domovinu.

Dr. Laginja zahvali se mnoštvu na odzivu te zaključī skupštinu. Iz burnog klicanja proti Čuvaju, narod se je mirno razišao.

Razpust bosanskog sabora?

U sjednici proračunskog odbora bosanskog sabora imalo je doći do konačne odluke o proračunu za god. 1912. Obzirom na promjene u zajedničkom ministarstvu predložio je zast. Mazzi, da se razprave o proračunu na neko vrijeme odgode, no odbor je taj predlog odlučno odbio, te se odmah prešlo na glasovanje o samom proračunu. Glasovanje je međutim proračun velikom većinom glasova odobren.

Tim povodom pronose se već sada glasovi, da će bosanski sabor već ovih dana biti razpušten i u Bosni raspisani novi izbori, a to će se po svoj prilici i dogoditi.

Afera slavenske porote u Trstu.

Pod okružni sud u Trstu spadaju osim Trsta i kotari Volosko, Kopar, Piran, Podgrada, Komen i Sežana, tako da na području tršćanskog okružnog suda ima 123.555 Hrvata i Slovenaca, 150.781 Talijana i 10661 Niemaca (prama popisu od g. 1900). Nikakvo dakle žudo, da bi Hrvati i Slovenci bili kadkad u većini u tršćanskoj poroti. Ali toga nije bilo, jer je tršćanski magjistar Hrvate i Slovence izpuštao iz listine porotnika, da tako porota bude izključivo talijanska. Dr. Slavik ove godine podnio je na magjistar utro tražeci da u listinu porotnika bude vršteno 80 Slavena. Magjistar odbio, jer je podnesak učinjen u slovenskom jeziku. Na daljne korake predsjednično zemaljskog suda bilo je primarno uvažiti utok dra. Slavika. Slučaj je onda hito da je pri zbrajanju porotnika sastavljena porota, u kojoj je bilo 26 Hrvata i Slovenaca a tek 10 Talijana. Talijani pobjesniše, pohriše u Beč k ministru pravde, i zbilja poroje im za rukom da je ona porotnička listina bila ipkinita, porota odgovjena i naredjeno, da se sastavi nova listina, u kojoj ne bi imali biti oni koji usljed utoka Dra. Slavika vršteni. Ali miču se i Slovenci, te je zast. Rybarž u parlamentu već o tome interpelirao. Labavo mora da je to talijanstvo Trstu, kada se boji jedne slavanske porote.

Škandali u pulskoj občini.

Iztraga vladinog povjerenika baruna Gorizuttija u pulskoj občini iznela je strašna otkrića o gospodarstvu kamore. Barun Gorizuttij sa občinska poduzeća morao je povjeriti vladinim organima. Izpostavilo se, da kamoraš nisu plaćali občini vodu, plin, električni pogon, te najamni novčić. Jedan pravak kamore morao je da u jedan mah u to ime izplati 11 tisuća kruna, za koje je občina bila oštećena. U plinari izpostavljeno je, da je zadnjih dana izplaćeno 17.000 K za tiskanice, a kad tamo, te tiskanice ne vriede više od 3.000 K. Ustanovljeno je nadalje, da je u kamori počinjeno mnogo krivotvorenjā. Tako iz računa proizlazi, da je jednom bravaru za radnje na jednoj Školi u okolici izplaćeno 400 K, a sada je ustanovljeno, da je dotični bravar popravio samo jednu kijučanicu i da je za to primio same 4 K. Kamoraš u občini nadodao je dvi ništrice te 396 K. strap u džep. Zanimivo je, kako bi se talijanši htjeli izvuci iz neprilike. Oni se jednostavno uapšenih občinskih činovnika odriču i predstavljaju ih za — Hrvate.

„Hrvatski Branik“ — pravaški.

„Hrvatski Branik“ u Mitrovici, koji u zadnje doba plivao pokretskom strujom, opet je došao u pravaške ruke, što će biti od velike koristi po hrvatsku stvar u Slavoniji, u prvome redu u Srećmu.

Naši dopisi.

Sinj, 4. ožujka. (Manifestacije i sinjskih brodotomci). Na onoj glasovitoj razpravi u Vrlici, gdje se dokazalo bezvjerstvo licemjernih demokrata, izdičućim glasom u smrtnom blediju, mucno je propali plemić: „Calomniez, calomniez toujours, restera quelque chose“!

Ovoj samotnoj lozici vjerni sinjski brodotomci sa najbezobraznijim klevetam

kite stuppe svih svojih leibjournala, počam od „N. Jedinstva“, pa sve do *rodoljubnog* „Nar. Lista“.

Premda sve klevete nizkih duša same po sebi padaju, ono čemo se ipak na samu jednu osvrnuti, iz koje će izbiti sva mižernost njihova vogje, odlikovana na bajagičkoj izložbi prvom nagradom za falicifkate.

Nekoliko dana poslie no su „rodoljubi“ izviždali hrvatsku i Starčeviću himnu, poslali „pučkog“ plemića Grisogono dru. Sesardiću, da pregovara o manifestacijam „Za Hrvatsku“ i U taj par nalazio se kod dra. Sesardića i upravitelj mjestne gimnazije o Mišuru. Kada se objavio „veliki“ Grisogono, izjade dr. Sesardić i primi ga u drugoj sobi. Do nekoliko časa povrat se i pozove o. Mišuru, da bi i on došao na razgovor. Ovaj ne znajući o čemu se radi, odgovori, da nikako ne može govoriti sa jednim Grisogonom. Nu, kad mu je dr. Sesardić odvratio, e bi bilo dobro, pošto se radi o banovinskim prilikam i pošto je rekao dru. Grisogono, e će zbilja pristupiti: ono, da ne izloži dra. Sesardića, ušao je u sobu, gdje ga dočeka dr. Grisogono. Poslie no su se jedan drugomu predstavili, dr. Grisogono stao je govoriti, da bi trebalo napraviti manifestacije i obrati se na o. Mišuru, da on kaže svoje mnjenje. Ovaj se je odmah izjavio, e je njegovo skromno mnjenje, da budu manifestacije i da bi želio, da učestvuju svi koji humanitarnu misle i osjećaju. K tomu je nadodao, da bi nas barem ova prigoda imala izneti nad stranački ambijent, jer da se tu radi o zajedničkoj majci domovini.

Prama tome o. Mišuru bio je načelno za manifestacije. Nego, što se tiče načina, on se je izrazio, da bi imala većina pravaške stranke odlučiti, a onda izabrati jedan odbor ad hoc, koji bi imao uči u dođir i sa drugim strankama, pa sporazumno izraditi program. Dr. Grisogono nije ništa prigovorio, nego je samo dometnuto, a misli, da je umjestno u ovakovim prilikam pregovarati sa o. Mišurorn, pošto jednako i u Splitu pregovara dr. Tartaglia sa drom. Alfrivčevićem, uza sve što je za njestunu borbu do iztrage: „Mi čemo se i unapred kličti“ njegove su tekstualne riječi.

Sa o. Mišurorn dr. Sesardić bio je u svemu jednodušan, naime, on je bio za manifestacije; ali u načinu da treba poduzeti sve mjere opreznosti. Konju nisu poznate i po glasu i po perju naše napredne ptice? Kad je poslie dr. Sesardić kazao, kako dr. Grisogono hoće da iz ovih manifestacija izključi Načelnika, onda je svakome poznata bila tendencija propalih „rodoljuba“, pa naravno, da je svak bio za to, da zastupnici i načelnik moraju povesti inicijativu u ovom ozbiljnom poslu. Tako su mudre spletke brodotomaca otišle u vjetar; pa za to se onako u očaju i krive po svojim novinam.

U ostalom pravaši će znati i bez maljušnih stvorova izvršiti dolično svoju patriotsku dužnost.

Iz svega se ovoga vidi tjesnogradnost i nizke namjere demokrata. Klevete i insinuuacije kod razboritih ljudi ne fale.

Pa napokon nema smisla, da glas dižu proti tiraniji ljudi, koji su do jučer svaki pojam slobode ubijali; ljudi, koji su do jučer prva mjesta držali jedino iz osobnih špekulacijā; ljudi, kojima je domovinska puka utopija, kad traži samopriegore i žrtve.

Po perju vas poznamo zlogube ptice grablice, kričite, kričite, bitli će vam isto: nije pivo po što nekoč bilo.

Zločinu u rukavicama. Primamo iz Kistanja. I opet u „Pendulovoj krpi“ od mjeseca ožujka t. g. osvanuli su neki krpani sastavci proti odvješnijem sudcu Dru. Marku Palunku, napadajuć i klevetajuć ga na najprostiji način. Pendulova krpa i nije pokrenuta za drugo nego za takav „trač“. Taj dopisnik ili bolje krpak kosmate jezičnice neka se ne podpisuje Bukovčaninom, jer sličnih ništarija i podlih stvorova u Bukovici nema, koji bi bili kadri tako bezstidno lagati.

Posebnu kavalirštinu, rodoljubni karakter i plemenito srce Dra. Palunkina ne može zatajiti nitko nigdje, jer ovdje je svakome dobro poznat i zato ga svak bez razlike stranaka i vjere štjeje i voli. Neka si Skradinski krpac mete pred svojim pragom gamad i smrad, uvjerem sam, neće mu preostati vremena prostački jezibkrositi. Sram ga bilo! Pravi zločinac u rukavicama! — Bukovčanin.

Postire, 1. ožujka. Tu skoro u splitskoj „Slobodi“, dostojnoj drugarici

rimskog „Asino“, jedan nama poznati nitković iznajmio je svoje ime nekim drugim osobama, da ovi Velečasnog Dr. Matulića iz Dola poput razbojnika iz bunske napanu, te da ga unište ako bi bilo moguće kao čovjeka i svećenika, da mu otme što je čovjeku najsvjetije i najdragocjenije: poštenje, dobar glas, e da ga tako moralno i materijalno unište, i čemo moguće unapredak njegov blagotvorni rad na polju crkovnom i narodnom. Udr. pastira i raspršat ćeš ovce, a raspršane ćeš tako svladati. Ovi ljudi od jučer, ohloh nezahvalni, puni divljih osveta i razvratnih osnova, zadojeni strašću, a koji hoće da tobož inaugiriraju kod nas eru reda, napredka u istinu su apoštoli i sinovi oca laži, a po tomu pravi mrtavnjaci i ubojice svake slobode i napredka, našavši u Dn. Jakova jaku zapreku za oživotvorenje svojih opakih osnova, našavši u njemu oštrog cenzora njihove religiozno-socialno politike, uložile sve sile, da ga ponize, da ga umore, i tako njima prepusti polje po njemu poslano, e da uzmgnu po svojoj opakoj volji po njemu haraćiti. U tu vrhu već od nekoliko vremena oni drže preko splitskih „Sloboda“ vaviek budnu mržnju u javnom mnjenju proti njemu. Mrze ga, jer svojim razumnim radom proširuje sve više i više blagotvornu kršćansko-hrvatsku akciju na sviju područjima javnog života, širići u narodu vjersko-moralno-socialno-politički odgoj na vječno starim i vječno mladim načelima kršćanstva i hrvatstva, u dhu naših nemrlih velikana Strosmajera i Starčevića. Mrze ga napokon, jer uvjereni o šteti što nanose oni novi tobože pioniri slobode i napredka naroda u svakom pogledu, on bez obzira na njihovu viku i galamu upire prstom i sa oltara i u štampi i u javnim lokalima, upozoruje svoje bezazleno stado na vuku razdiravca u janječoju koži, i tako ne dopušta liberalnom-demokratizmu, da se podigne i uvriče u narodu. Odatle mržnja na njega. Ali videći da njegov rad i njegova vlast još više odukaču čim ga više napadaju, videći, da odrov što su ga malo po malo uštrćavali ne djeluju onako uspjehno kako su računali, prihvaćiše se u zdvojnosti bodeža i sjekire, da ga jednim udarcem unište. U tu svrhu ovih dana ugleda u „Slobodi“ jedan revolver članak proti njemu, kao čovjeku i svećeniku.

Poznavajuć iz bliza njega i njegov rad, prosvedujućemu i osudujućemu čovjeku nedostojne napadaje na njegovu osobu. Znamo da Dn. Jakov ne treba naše obrane, jer njegova savjest i njegov rad najbolje su mu obrana. U ime javnog morala ne možemo a da ne prosvedujemo i da ne osudimo onake infamne članke.

Zgražamo se nad činjenicom da neki koji će sutra biti tumačitelj i branitelj zakona i neki pučki nastavnici (a da ne spominjemo c. k. umirovljenog detektiva) koji bi morali širiti prosvjetu i dobar uzgoj i koji će možda imati i ugledan položaj u društvu, a koji bi morali znati razlikovati osobnog neprijatelja od političkog protivnika, zgražamo se velimo, da su tako duboko pali, da bacivši pod noge čuvstvo stida, pravde, dužnog pieteta, morala, druževitosti, preuzeuše ulogu prostog razbojnika, koji udara iz busije, krijući se za tuđim imenom. Sa zebnjom u srcu se pitamo, što bi bilo od svih onih, koji ne misle kao oni, kad bi oni dobili vlast u ruke? Sigurno bi nas obradili mučilima Nerona, gijotinom Robespiera.

Tako velečasni dn. Jakove dok vam izričemo naše sažaljenje radi podlih osvada, srecem i dušom osudjujemo i žigosemo žigom klevetnika i lupežima tuđeg poštenja moralne i materijalne auktere onog članka. Vas pako uvjeravamo o našoj nepokolebivoj odanosti, časti i štovanju, također Vas uvjeravamo, da i unapred možete računati na našu pomoć u vršenju kao dosada Vaše uzvišene službe svećenika i narodnog radnika na domovinskom polju. — Štovatelji iz Postira i Dola.

Kaštel Stari, 6 ožujka. Čim se ovca stidila tim se koga dičila, te i sinjski brodotomci se diče čega bi se pošten i pristojan čovjek stidio, a oni u „Našem Jedinstvu“ već o tome više puta se uzdali dotiču se nas kaštelanskih glazbarā pravaše, naime našeg glazbenog društva „Svačić“, koje je dneva 17 prošlog mj. udaralo pri društvenom plesu „Napredka“ u Sinju. Znam teško je pasti sa konja na šepavo magare te i njima, ali ipak oni bjesomučnost pokazuje i ako u manjoj mjeri samo vižad.

One psovke, rječetine i blezgarje mogu biti samo specijalitet sinjske mulla-

rije. Nego prostacij poručujemo da će „Svčić“ i opet prvom prigodom doći, da prodje koji sat u ugodnu družtvo sa braćom istomiljenicima Sinja i Cetine udarajući onu br. 5 (Starčević) pa taman vižad i gore zavijala. — Član Svčića.

Izpravak. U broju 621 od 18 veljače t. g. išao je jedan dopis iz Drišća pod naslovom „Gadne špekulacije“. Pošto je događaj izopačeno predstavljen, molim Vas da, na temelju § 19 zak. o štampi, date mjesta sljedećoj izpravci:

Nije istina da sam ja g. Laboru odgovorio „zovi me iz Knina, brzovaj imaš“, kad me je zvao da mu konja pregledam, nego je stvar tekla ovako: Pomenuto sam dana bio jutarnjim vlakom doputovao u Drišće radi urednog posla, gdje bježnoć psa. Čim sam bio svršio paranje liješne i uputio se sa njenom glavom radi otpreme u Beč i sastavljenja komisionalnog zapisnika, u obćinskom uredu, susreo me je pomenuti g. Labor i zamolio me, da mu pregledam „carskoga“ konja, koji boluje od neke „stare mane“ u nozi. Ja sam mu odgovorio, da nemam za to vremena sada, (tim više što sam čuo iz usta vlastnika da nije pogibeljno) jer žurim da svršim uredovni posao i da se još prije podne vratim u Knin. G. Josko Nakić mu onda rekao, da dovede konja do obćinske zgrade, u kome bih ga slučajno mogao pregledati nakon svršetka uredovanja. Čim sam pomenuti uredovni posao bio svršio, otišao sam do pošte, da se odvezem na kolodvor. Tamo nisam ni 5 minuta čekao, da kola krenu na želj. stanicu. Prije no što su kola krenula, rekao sa poštanskom momku, da sam mislio, da je g. Labor doveo konja na pregled do poštanske zgrade, ali pošto to nije učinio, da javi g. Laboru, da bih mogao večernjim vlakom doći pregledati mu konja, ali da bi mi, u tom slučaju, morao brzovajiti u Knin.

Kao što se dakle iz prednjeg vidi, nisam imao „dovoljno vremena“, a to mogu potvrditi i pomenuti gg. Nakić i članovi obćinskog upraviteljstva u Drišću, koji su prisustvovali komisiji.

Što se pak osumnjičenja o „špekulaciji“ tiče, treba, da i dopisnik i g. Labor i svi ostali znaju, da nemam potrebe na ovaj, s njihove strane, zamijeni način naplatiti „mastnu i potpunu nadnicu“ za svoje ljekarske usluge. Jer u privatnom poslu, kao što bi bio pregled pomenutog konja, nemože mi nikakva vlast propisati nagradu. Radi umirenja pak ozlojeđenih duhova, mogu dodati i to, da bi mi g. Labor bio manju nagradu platio, da sam bio došao drugi put večernjim vlakom iz Knina, nego da sam zakasnio na vlak u Drišću, prije podne, i morao celi dan izgubiti čekajući tamo do večernjeg vlaka, koji iz Drišća polazi u 9 sahatu u večer.

Primile izraz moga poštovanja — Knin dne 3 ožujka 1912 — Josip Rubner, c. k. kot. veterinar.

Gospodarski pregled.

Novi namet na vino.

Iz Beča primamo: U financijskom odboru parlamenta pretresa se porezna reforma. Dr. Šusteršić je ustao proti namisli potaknutak od njemačkih liberalaca, da se na vino udari jednog nameta kao na žestu i pivo. Dr. Šusteršić je izjavio, da kao zastupnik vinorodne zemlje najodličnije proti tome prosjeduje, da će zastupnici vinorodnih krajeva upotrebiti sva moguća sredstva, da to spriječe.

Izjavi dra. Šusteršića priključio se i kršćanski-socijal Miklas, dočim je socijal-demokrat Diamand govorio u prilog novom nametu na vino.

Hrvatsko-slovenski klub neće dozvoliti ovaj najnoviji atentat na naše vinogradarstvo te možemo utvrditi, da novi namet na vino neće biti glasovan.

Amerikanske loze.

Amerikanskih loza, korenjača, klučica iko želi nabaviti nek se obrati preko Blagajne u Vodicama.

Imade razpoloživih: 1. korenjaka, žilavica, 3000 riparia × rupestris, 4000 aramon, 5000 monticola, 2. klučica: 15000 monticola, 8000 aramon, 4000 riparia × rupestris, 2000 berlandieri, 3. navrnutih na domaću lozu još će imati 1000.

Slikovnice Salih Šahinagića.

Nakladom „Hrvatskog Dnevnika“ u Sarajevu izašle su slikovnice Salih Šahinagića, koji je u manifestacijama za potlačenju Hrvatsku, teško i životu pogibeljno ranjen na 18. veljače u Sarajevu. Slikovnice su lijepe izradjene, a dobije ih se jedino uz pouzće, 100 komada za 6 K. Naručbe se upravljalju na „Hrvatski Dnevnik“, Sarajevo.

Iz grada i pokrajine.

Spaljenje magjarske zastave sa grbom daje prilike novom upravitelju policajnog odsjeka na našem kot. Poglavarstvu da bere lovorike. Ovo dana lete pozivi za pozivima našim gradjanima, a sve radi spaljenja magjarske zastave. Jedan naš mladi prijatelj osuđen je na 6 dana zatvora, jer bi mu magjarsku zastavu spalio. A sve to vodi se onako ad usum delphini, samo da se Magjarima dade zadovoljšina. Javnost u ostalom ima prava znati, kako se smije nekoga osuđiti a nema se nikakvog dokaza za njegovu krivnju. Htjeli bi znati, koji to svjedoci terete osuđenog Fulgosa? Da li je ona krpa jednog naroda, koji je sinonim nečovjčtva, azijatzstva i prostitucije, vriedna tolike revnosti i tolike blamaže c. k. policije?

Bachova patenta i protumagjarske demociacije. Politička vlast u Šibeniku pozivlje pod nadnevkom 4 tek. br. 179 res na odgovornost naše političke prištaše u Vodicama gg. Pavla Roci i Nikolu Markoča radi prekršaja § 11. Car. Povelje 20 travnja 1854 br. 96 D. Z. L. što bi bili dneva 20 i 21 veljače 1912 pripravili protumagjarske demociacije. U pozivu stoji: da će biti i u njihovoj odsutnosti odbržana razprava i urećena dotična osuda. Pa stoji i ova: kad se nebi prikazali, izostatak opravdali da će biti globljeni globom K 2—40 i prisilnim putem dovedeni!!

Treći odjel ratnog brodovlja, sastojić se od krstaša „St. Georg“, „Admiral Spaun“, te od tri torpedo-razarača i nekoliko torpiljara, pod zapovjedničtvom komandora Paula Fiedlera, nalazi se pod Krapnjom. Ovih dana dolazi u Šibensku luku.

Kako se naplaćiva značaj i rad. Spitska „Sloboda“ donosi jedan prostaki napadaj na odličnog našeg prijatelja gosp. Milana Marušića, načelnika Omiša, te predsjednika „Providnosti“ i „Hrvatske Štedionice“. Gosp. Milan Marušić poznat je u našem svietu sa svog značaja te neumornog, samopriegornog i uspješnog rada na ekonomskom polju. Hoće se dosta cinizma i podlosti onako nabacit se blatom na čovjeka, kojemu i protivnici stranački priznavaju i sposobnost i značaj i na laku ruku izvrći neosnovanim napadajima tako koristnu ustanovu kakva je „Providnost“. Žalostno je, da neke novine za novac i takova šta su kadre!

Dalmatinci organizatori crnogorskog sudstva. Na zamolbu crnogorske vlade, bili su delegirani dr. Metličić, prizivni savjetnik u Zadru, i Antun Zlošilo, državni odvjetnik u Splitu, vrstni sudski činovnici, da odu na Celinje, te provedu organizaciju sudske uprave. Oni će ostati u Crnoigrori tri godine, pobirati će izvanredne prihode, a rang će im biti sačuvan u austrijskoj službi, extra statum.

Nedelikatno je — najblaže budi rećeno — kada se iz jedne obće manifestacije hoće izbati stranački kapital. Zato se je pristojan sviet i zgražao na ovaj izlazovni govor socijalističkog govornika, koji je

za čudo bez ikakvih posljedica mogao onako haranguirati i igrati se revolucionarstva, te nam se činio više ko kakvi agent-provocateur. Samo stvari i obzirima prama predsjedatelju sastanka načelniku dru. Krstelju ima socijalistički govornik da zahvali, ako nije dobio nogomet. Ovaj slučaj svakako nam je dobra pouka, da u buduću ni u kakvoj stvari nemamo nikakvog posla s elementima, koji ne znadu se ni u onako svećanim momentima držati u granicama dobrog uzgoja.

Ali i naši demokrti ne bi htjeli da za njim zaostanu, pa telake kako je u onim manifestacijama bila u velikoj većini njihova stranka. Šibenik se doduše nasmijao ovoj njihovoj b. o. m. b. i, jer je vidio n. pr. da u manifestacionoj povorci, osim dra. Makale, nije bilo ni jednog kremenjačkog vojde. Možda bi nam znali reći, protiv koliko kremenjaka vodi poglavarstvo iztragu?

Brzovajna pisma. Uprava pošta i brzovajna javlja nam: Kod državnih telegrafskih ureda sa noćnom ili polnoćnom službom moći će se, uz uplatu pristojbina od 1.5 fil. po rieči, počam od 1. travnja predati pismovni telegrami i to jedino od 7—10 sati večeri i izključivo pri prozorčiću dotičnih telegrafskih ureda.

Pošto će takovi telegrami moći da budu prosljeđivani samo noću, to će njihovo prosljeđivanje usliediti isključivo telegrafskim sredstvom tek onda, ako je u mjestu opredjelista i telegrafski ured sa podpunom noćnom ili polnoćnom službom. Dostava će se pak svakako obavljati uz uvjete ustanovljene za obična pisma.

Ako pak mjesto opredjelista nema brzovajnog ureda ili ako ga ima, ali drži samo dnevnu službu, telegrami će morati biti adresirani najbližem telegrafskom uredu sa noćnom ili polnoćnom službom, odakle će bivati prvom poštom prosljeđivani do mjesta opredjelista.

Izkaz pak svih ureda sa noćnom i polnoćnom službom, te potanje obaviesti biće obavljene kod svakog u tu svrhu određenog telegrafskog ureda.

Imenovanje. Namjestnik imenovao je privr. gradjevne pristave Karla Pfeifera u Koturu i Frana Zavadu, privrem. inžinira u uredu za poboljšice Čirila Žnidarića, privrem. gradjevne pristave Alesandra Bačkovskog, Rudolfa Zastěru i Aleksandra Caučiga pl. Krasnodolskog inžinirima u IX. razredu čina, privremenog gradjevnog pristava Petra Jozevića u Makarskoj gradjevne vjezbenike Roberta Stišnog u Zadru i Josipa Matulovića u Šibeniku privremenim gradjevnim pristavima, ostavljajući ih na sadašnjem mjestu službovanja. Čiril Žnidarić koji je imenovan inžinior „extra statum“, ostaje u dosadašnjem službovanju kod namjestr. odsjeka za poboljšice.

Imenovao je nadalje namjestništevnoeg konceptnog vjezbenika dr. Roberta Hoffmanna privremenim namjestništvim konceptistom.

Poštanska automobilska služba. Na 1. ožujka o. g. započela je redovna poštanska služba na pruzi izmedju Knina i Sinja.

Opresz!

Društva „Papir Abadie“

RIZ ABADIE (Riz doré)

molimo naše p. n. mušterije, da paze točno na ime Abadie, koje se nastoji sa raznim drugim riećima nadopuniti. Mi opominjemo prije kupovine na lošu imitaciju, jer ćemo protiv imitacija sa svim sudskim sredstvima postupati.

DRUŠTVO „PAPIR ABADIE“

BRZOJAVI „HRVATSKE RIEČI“

Khuen pao.

Beč, 7. ožujka. Ministar predsjednik grof Khuen, uslied sukoba sa vojnim krugovima, koji je izazvala njegova izjava u peštanskom parlamentu uperena proti pravima krunu u poslu saziva pečivčnika, predao je ostavku. Kraj je Khuenovu ostavku prihvatilo.

Budimpešta, 7. ožujka. Viest o padu Khuenovu djelovala je ovdje silno. U vladinoj stranci konsternacija. Politički krugovi zabrinuti su, kako će se događaji dalje razvijati.

Dojam u Zagrebu.

Zagreb, 7. ožujka. Viest, da je Khuen pao, izazvala je u čitavom gradjanstvu neopisivo oduševljenje. I ako se sa promjenama u Ugarskoj ne spajaju nikakve nade, da će i u Banovini krenuti na bolje, ovdje svak veseli se što je tako neslavno pao tiranin Hrvatske.

Sveobći djački strajk.

Zagreb, 7. ožujka. Uslied postupka ravnateljstva sušačke gimnazije proti dja-

cima koji sudjelovali u nedjelju izkazima, cjelokupno sušačko djačstvo proklamiralo je štrajk. Vlada je na to dalo zatvoriti sve više razrede. Na ovaj postupak odgovara djačstvo ciele zemlje sveobćim štrajkom. U Osijeku, Vinkovcima, Karlovcu i Sušaku ućenici i ućenice svih srednjih škola već su stupili u štrajk. Zagrebačko srednje škole štrajkuju sutra. Broj štrajkujućih djaka u Zagrebu iznositi će oko 3500.

Štrajk rudara.

Londn, 7. ožujka. Štrajk rudara traje dalje. Preko 2000 vlakova obustavilo je promet. Skupoć silno raste. Eksekutivni odbor rudara vieća, kako bi se našao sporazum sa poslodavcima. I ministar predsjednik Asquith posreduje.

I austrijski rudari.

Beč, 7. ožujka. Savez austrijskih rudara zahtjeva 25% povišice plaće, a ako se ovom njihovom zahtjevu do 14. ov. mj. ne udovolji, stupit će u štrajk.

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelji i drug.)
Vlastnik, izdavalac i odgovorni urednik:
JOSIP DREZGA.

MALI OGLASNIK

ZA JEDNO UVRŠTENJE OD 3 REDKA U „MALOM OGLASNIKU“ PLAĆA SE 40 PARA; ZA SVAKI DALJNI REDAK 10 PARA VIŠE. ZA VIŠEKRATNO UVRŠTENJE POUŠT.— PLAĆA SE UNAPREĐ.

Trabakuo „Mali Ante“

prevoza 20 tonelata, u dobrom stanju, obskrben sudjem za vino, prodaje Niko Frian u Privcu-Luci.

POKUĆSTVO sastojić iz jedne aparate šose, kuhinje, šivaćeg stroja itd. prodaje se radi Rieči.

MEDA finog vrca u nog. imade na prodaju kod „P. Č. Laškare“ Zadr. i Janjuć. Razvijati se u posudam po 5 kg uz cieni od K. 8.50 franko Janjinia — Uprava.

NA OBALI jedino pomjeće za iznajmiti Obaviesti daje uprava našeg lista.

TRAŽI SE za pokrajnu čovjeka praktična, marljiva, koji se razumi u gospodarstvo, pa mogućnosti oženjenog bez djece a uz gospodarstvo nadzirane radnika i nadzor jedne radnje.

STAN od 3 sobe, kuhinje i nuzrednih prostorija traži obitaj bez djece. Penzije nek se baji na uprava „Hrvatske Rieči“.

UTIJAVANJE u svjetlo obavija vješto i brzo Filomena udova Petela, Kuća Betamarić kod Peste. — Izučena u Trstu.

Kuća u Varošu, na tri poda, sa sviljom, prodaje se uz umjerenu cieniu. Za obaviesti obratit se na upravu našeg lista pod brojem 150.

— PERAD I JAJA ZA RAZPLOD —

Počam od 1. ožujka uzorna peradarna u Zadru razdaje jaja za razplod i to:

Od 1./3. do 30./4. Brahma sviyeti K 6/50 tučet; od 1./5. dalje K 5/50 tučet
Holländer crni sa bielom kukmom K 12 tučet; „ „ K 8—
Plymouth R. Orpington ž, Minorca crni
Leghorn bieli, Wiantottes, Rhode
Island, Langschan crni njem. } K 6 od 1./5. dalje
K 4/20 tučet

Obširniji oglas u „Gospodarskom Vjestniku“. — Slobodan pristup. Ućitelj, ućiteljice i članovi Kot. Gosp. Zadruga 1 K manje svaki tučet.

Pokućstvo

solidno i ukusne izradbe može se dobiti uz veoma nizke cieni samo kod dobro poznate trgovine A. DELFIN, Šibenik.

kapetarska i dvodjeloška radionica

Oglas.

Otvara se natječaj na mjesto liećnika kod ove obćine uz godišnju plaću od K 2400— izplatljivih u 12 jednakih predplatnih obroka i ubrojivu u mirovinu u smišlu pokr. zak. od 28. II. 1899. P. Z. L. br. 8.

Suviše za svaki posjet pobirati će po K 1— i držati ljekarnički ormar na svojoj račun.

Siromah priznate od obć. vieća liećiti će bezplatno.

Natjećatelji moraju dokazati: a) Da poznaju hrvatski jezik. b) Da su svršili nauk sveukup. liećništva.

Prednost će imati tko dokaže, da je i dosad vršio liećničku službu kod koje obćine.

Rok natjećaja traje do 20. ožujka t. g. Od Obćinskog Upraviteljstva VODICE, dne 29. veljače 1912.

Naćelnik: K. SKOČIĆ s. r. Prisdjednik: FRŽOP s. r.

Izvjescjućte „Hrvatsku Rieč“.

ARTUR GRIMANI I DRUG - ŠIBENIK.
Papirnica - Muzikalije - Školske knjige - Kožnati predmeti - Igraćke.
REMINGTON PISAČI STROJEVI - Vrpce i potrebštine za strojeve sviju sistema.
Specialitet: PAPIR ZA PISAČE STROJEVE 1000 LISTOVA KRUNA 7.20 - Gramofoni.
Gramofonske ploče! ODEON (dvostruk) Kruna 4. - JUMBOLA (dvostruk) Kruna 2.50.

Hamburg Amerika Linie

izborna njemačka vazna pruga sa brzin i poštanskim povlađina.

Odprema putnika
na
sve strane svijeta
sredstva na putovanja

Hamburg - Newyork
Hamburg - Philadelphia

Hamburg-Argentina Hamburg-Mexico
Hamburg-Brazilija Hamburg-Afrika
Hamburg-Čile Hamburg-Sjeverna
Hamburg-Kuba Hamburg-Francuska

Zabavna pomorska putovanja.
Putovanja oko svijeta, vanje na Isak, u Istočno Indiju, u Jakuu Ameriku, te vanje po svjetskom moru. Putovanja na Sjever do Drontholma, na otok Island, na severni zap i Spitzbergen. Volje po Nila. Ujeto na bilo i datu nerijeđeno.

Hamburg - Amerika Linie,
ulo za putnike, Hamburg.

Zastupstvo u Trstu: Hamburg-Amerika Linie
General. agentura za Primorje, Via Porporella.

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. Skarpa, cijena knjizi broširano K 5.—, a uvezano K 6.—, nabavlja se kod „HRVATSKE TISKARE“ u Šibeniku i u svim knjizarama.

„Djački Dom“ u Zadru
KONVIKT

Prima učenike srednjih škola na stan i obiskru (vrlo dobra hrana, stan udoban, pranje, čišćenje, krpiljenje, nadzor, poduka u svim predmetima itd.) uz mjesečni honorar K 70.

Ujedno primaju se učenici pučkih škola u pripravni tečaj za srednje škole (gimnaziju, realku itd.) Za uslove obratiti se ravnateljstvu.

Pravila šalju se besplatno.

Ravnateljstvo.

ULJARSKE STROJEVE KAO I PODPUNE UREDJAJE U SVAKOJ IZRADBI, NAJFINIJA IZVJEŠĆA, VINSKE PREŠE, SVE VRSTI MOTORA, MLINOVA I GOSPO-
DARSKIH STROJEVA

EMANUEL I OSKAR KRAUS
TRST, VIA S. NICOLO Br. 2.
BRZOJAVI: CARAUS, TRST — TELEFON Br. 2066.
Posjećivanja po našim inžinjirima, proračuni, i nacrti badava.

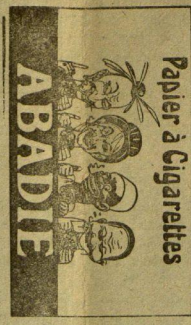

RAZAŠILJE

Krondorferova
alkalička naravna kiselica.

Dobiva se u drogeriji
V. VUČICA
Šibenik

Papier à Cigarettes
ABADIE

Austrijansko parobrodarsko društvo na dionice
„DALMATIA“
uzdržava od 1. maja 1911. sljedeće glavne prupe:

Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati posle podne; povratak svake subote u 6 sati prije podne.

Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati posle podne; povratak svake sriede u 6 sati prije podne.

Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati posle podne; povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u utorku u 5 sati posle podne; povratak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska)
Polazak iz Trstvaske sriede u 5 posle podne; povratak u utorku u 6 sati prije podne.

Trst—Metković D (trgovačka)
polazak iz Trsta svake nedjelje u 3 sata pr. pod. povratak svake nedjelje u 2.30 posle podne.

Trst—Vis (trgovačka)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati posle podne; povratak svaki četvrtak 8.30 prije podne.

POZOR RODOLJUBI!
Zahtjevajte posvudje naše igraće karte

„PRIMORKA“
Prva slavenska tvornica igraćih karata u Ljubljani.

INSAM & PRIMOTH
St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Utemeljeno godine 1820.
Više puta nagradjeno.

Šiparske radnje iz drveta za crkve
Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice križni putevi, raspela, jaslice itd.
Katalog uzoraka s cijenama daje se badava.
Za dostavu naruče do štacije uključivo sa skrinjom, ne plaća naručitelj.

Kako da se očuvamo od želudačne bolesti?
Sa želudačnom bolešću u današnje vrijeme jako mnogo ljudi boluje, a da se tome predu, sretno preporučam u zgodno doba uporabu

Dra. ENGEL'schen NECTAR
koji okrepljuje želudac i omogućuje dobru probavu, te čini svakoga podpuno zdravim. Tko dakle želi očuvati svoje zdravlje do najviše starosti, neka upotrebljava izvrstno i hvalevredno sredstvo:

Dra. Engel'schen Nectar
Ovaj izvrstni Nectar pronajđen je od sokva iz raznih bilina pa mi šan sa do'rim vinom. Djeluje svojim sadržajem na svježost, jakost i probavu. Osim toga je izvrstni liqueur za želudac, odnosno želudačno vino inema nikakve škodljive posljedice. Zdravi i bolesni mogu za poboljšanje zdravlja upotrebljavati. Nectar djeluje kod probave i prouzročuje pravljenje sokova.

Preporuča se osobito za one

Dra. Engel'schen Nectar
koji žele imati podpuno zdrav želudac. Nektar je izvrstno sredstvo proti želudačnom kataru, grčevima, boli i slaboj probavi ili sluzi. Isto tako NECTAR odstranjuje začepljenje, ukotčenost, koliku srčanu kucavicu, a daje mnogo bolju miroću, tek i ugodno spavanje, doćim bezsanicu, glavobolju i nervoznost uništava. Usljed svoga djelovanja, NECTAR na daleko uživa dobar glas, NECTAR djeluje da si krjepak i veselo.

NECTAR se dobiva u bocama za 3 i 4 K u ljekarnama Šibenika, Sinja, Skradina, Drišna, Tiesna, Biograda na moru, Vričke, Knina, Zadra, Benkoveca, Kaštelstarog, Splita te u svim većim manjim mjestima Dalmacije i u cijeloj Austro-Ugarskoj.

Također razdijeli ljekarne u Šibeniku 3 i više boca „Nectar“ po originalnoj cijeni u svta mjestu Austro-Ugarske.

Čuvajte se patvorenja!
Zahtjevajte samo izključivo

Dra. Engel'schen Nectar

Mej NECTAR nije nikakova tajna. Sadržina mu je: Šamoa 200, vinska kresta 150, malinov sok 100, crveno vino 100, sok od jagoda 100, sok od trešanja 200, stolisnik 30, šumac jagode 30, patina 30, korovno, anisi, otproperao i drugo košena po 10, pomiješano sve skupa.

Širite „Hrvatsku Rieč“!

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA
:: **PODRUŽNICA ŠIBENIK** ::
Centralka DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČICI 250.000

BANKOVNI ODJEL
PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTU KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLJU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA
KUPUJE I PRODAJE I DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REVIZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

PRVA DALMATINSKA
TVORNICA PAPIRNATIH VREČICA
ANTE ZORIĆ - ŠIBENIK - (DALMACIJA).
Odlikovana prvovrzednom diplomom i zlatnom medaljom na Rimskoj izložbi godine 1910.

Tvornica je uredjena sa svim potrebnim strojevima Izradjuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama. Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste. Cijene su vrlo umjerene, te domaće potrošioći ne će imati razloga, da pored domaćeg poduzeća služe, se iz vana.

— NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO. —

LJEPOTA I UMILJATO LICE postizava se kroz uporabu
AACHENER - THERMALOVOG SAPUNA
koji je ujedno najbolje sredstvo za očuvanje proti kožnoj bolesti

Dobiva se samo kod braće M. V. ŠKUBANJA — ŠIBENIK (Dalmacija).

Cijenajest za komade od I-e vrsti K 2-40
" " " " " " II-e " " " " " " I-60
Cijena jest za komade od III-e vrsti K 1-40
" " " " " " IV-e " " " " " " —80

PRJE UPORABE **POSLE UPORABE**